

"Zolekas blogg" er en fortelling om hvordan Bibelen og fellesskapet er en kraft til inspirasjon, forandring og frigjøring både i eget liv og i fellesskapet med andre troende. Teksten kan benyttes som utgangspunkt for samtale om urettferdighet, undertrykte grupper i samfunnet vårt, og vårt ansvar i forhold til dette. Med teksten følger alternative oppgaver som kan benyttes i samtale rundt tematikken. Oppgavenes ulike punkter er ment å være veiledende for deg som trosopplærer slik at du kan benytte de slik du selv ønsker, tilpasset din sammenheng. "Zolekas blogg" gir også en smakebit på metoden Kontekstuell Bibellesning som brukt i kirker både i Sør Afrika og Latin Amerika, med mål om å skape forandring og frigjøring blant undertrykte og marginaliserte.

**"Bibelen; et symbol på Guds nærvær med dem, en ressurs i deres kamp for overlevelse, frihet og liv".<sup>1</sup> Sitatet hører hjemme i Sør Afrika, og «dem» er fattige og marginaliserte personer som daglig kjemper for sine liv. Hva slags kamp som kjempes og settingen det kjempes i, kan synes fjern for oss nordboere som nyter godt av velferdsstatens goder og tjenester.**

På bloggen sin skriver Zoleka, en modig ung jente fra Sør Afrika, om sin kamp der hun lever. Hun deler glimt fra livet sitt, for å vise at kampen hun kjemper ikke bare er hennes, men også mange andre unge kvinners kamp. Hun vil inspirere og informere ved å snakke sant om livet. Mest av alt ønsker hun å vise at et liv som HIV-positiv ikke trenger å være så annerledes som mange tror eller frykter.

Kjære venner,

Sorry at det har vært en lang pause på bloggen min! Jeg har nemlig vært med på en kjempespennende kampanje på de videregående skolene rundt i området der jeg bor. Jeg vil fortelle litt om hvordan dette skjedde, så dere får tåle at det blir et noe langt blogginnlegg 😊

Det var bibelgruppa mi sammen med det teologiske fakultetet på universitetet, som arrangerte kampanjen. Kampanjen hadde som mål å spre informasjon om HIV - hvordan det smitter og ikke minst hvordan det IKKE smitter! Vi frykter ofte det vi ikke kjenner. Dessverre er det mange som ikke vet mye om HIV og dermed går rundt og er redd for sykdommen og personer som lever med den. Det er egentlig rart å tenke at mange her i Sør Afrika ikke vet så mye om HIV når 5,7 millioner (10,6 %) lever med sykdommen! Av disse er det oss mellom 15 og 49 år som bærer de høyeste smittetallene (29,3 %). Fortsatt opplever personer som lever med HIV både diskriminering og stigmatisering...utrolig trist!

Diskriminering og stigma henger sammen med frykt for viruset og mangel på kunnskap om det – noe som igjen er med på å utbre pandemien.<sup>2</sup>

De av dere som har fulgt med på bloggen min det siste året kjenner historien min. Den er dessverre ikke unik i landet mitt. Det tok lang tid før jeg turte å dele den, og enda lenger tid før jeg vurderte å lage denne bloggen – jeg var selv redd for hva folk skulle tenke og si. Takk til alle dere som har støttet meg underveis og motivert meg til å fortsette med denne

---

<sup>1</sup> West 1999:9 (oversatt fra engelsk).

<sup>2</sup> Tall fra UNAIDS: Country progress report on the declaration of commitment on HIV/AIDS (South Africa) March 2010, South Africa, Country situation 2009, World AIDS day report 2011.

bloggen. ☺ Det har gitt meg mot til å fortsette å være åpen og snakke sant om livet mitt, dele historien min med andre, slik at flere kan tørre å dele sine historier også. Sammen er vi sterke og sammen kan vi bekjempe både stigma og diskriminering mot personer som lever med HIV. Ok, nok om det. Nå vil jeg fortelle litt om hvorfor vi lagde denne kampanjen! Det handler nemlig om Bibelen!

### **Kontekstuell bibellesning**

Bibelgruppa mi startet med noe som heter kontekstuell bibellesning<sup>3</sup> for ca ett år siden. Vi kommer sammen og leser en historie fra Bibelen annenhver uke. Hovedprinsippet i metoden er å knytte Bibel og hverdag sammen, med en overbevisning om at det er en sammenheng mellom det Bibelen forteller om, og det vi erfarer i dag. Målet med lesningen er at det skal skape forandring hos dem som deltar. Vi synes dette har funket veldig bra hos oss – i alle fall for noen. Det er mange vanskelige bibeltekster og også mange vonde historier som har blitt delt oss imellom som resultat av lesningen, men det har vært positivt å dele og være åpne og ærlige med hverandre. Jeg leste engang at svarte, fattige kvinner i Sør Afrika kan sies å leve med undertrykkelse på tre plan; økonomisk, rasemessig og på grunnlag av sitt kjønn er det sannsynlig at man opplever å bli undertrykt, diskriminert og stigmatisert (ja, ganske heftig!). Å være fattig, svart og kvinne i Sør Afrika innebærer sjelden at en er øverst på rangstigen i samfunnet. Flere av oss som er med i bibelgruppa kan kjenne oss igjen i en eller flere av disse kategoriene, men vi har selvsagt også forskjellige historier. Uansett, når vi møtes i bibelgruppa blir vi utfordret og inspirert til å tenke annerledes om dette, både gjennom bibellesning og gjennom å dele historier med hverandre. Jeg vil dele litt fra lesingen av en spesiell tekst, som nettopp førte til at vi ble med å arrangere kampanjen. Det er historien om Tamar i 2. Sam 13, 1-22.

### **Historien om Tamar**

Historien om Tamar er en tekst som tar opp tema som angår mange av oss i bibelgruppa, enten personlig eller ved at vi kjenner personer som har opplevd lignende. Tamar blir voldtatt av halvbroren sin Amnon, og brødrene hans er indirekte involvert ved at de tillater voldtekten og etterpå beskytter han. Historien om Tamar tar for seg et kontroversielt tema i kirken og blant kristne. Kjønnsbasert vold er nært knyttet opp mot hiv- og aids-pandemien. Dessverre er dette en virkelighet mange av oss kjenner enten selv på kroppen eller gjennom venner og bekjente. Mange av oss ante ikke at Bibelen tar opp et så alvorlig – og for oss, aktuelt tema før vi startet med kontekstuell bibellesning. Det var en dame fra en annen menighet som introduserte oss for teksten da hun også lærte oss om metoden.

---

<sup>3</sup> Les mer om kontekstuell bibellesning på Ujamaa Centre for Biblical and Theological Community Development and Research: <http://ujamaa.ukzn.ac.za/Homepage.aspx>

Å lese teksten sammen i bibelgruppa åpnet opp for at vi også delte historier og erfaringer og det vi visste om tematikken. Vi festet oss ved forskjellige ting i teksten og lærte mye av hverandres observasjoner; hvordan Tamar blir beskrevet i teksten, hvordan Amnon beskrives i teksten og hvordan han lurte Tamar inn på soverommet sitt, hvordan Tamar ikke kunne si nei til å pleie Amnon ut ifra kulturelle forventninger fra en kvinne på hennes tid, og kanskje viktigst; hvordan Tamar faktisk turte å si nei til Amnon! Etter at voldtekten hadde funnet sted demonstrerte også Tamar at hun ikke lenger var jomfru ved at hun rev i stykker kjolen sin og tok aske på hodet. Det var hennes måte å si ifra på, og være ærlig om det som hadde skjedd. Å snakke sammen rundt lesningen av teksten gjorde det også enklere å tenke hvordan lignende situasjoner skjer i samfunnet vårt i dag. Det at Bibelen inneholder en slik tekst viser oss også at den tar på alvor slike situasjoner og plasserer dem innenfor Davids hus – i overført betydning våre kirkesamfunn. Overgrep, voldtekt og incest skjer fortsatt blant oss i dag, men hva gjør kirken for å motarbeide dette? Og hva kan vi gjøre?

### **Håp og engasjement**

Kontekstuell bibellesning ble for oss nesten revolusjonerende i hvordan det åpnet opp for å knytte sammenheng fra teksten og til vårt eget liv og hverdag. Å jobbe med Tamars historie på denne måten var sterkt for oss alle. Dere kjenner min historie og vet at for min del var konsekvensen av overgrepet at jeg ble smittet av viruset... Spørsmålet er hva gjør vi som kristne for å motarbeide vold, overgrep og undertrykkelse i våre sammenhenger? Tør vi snakke høyt og sant om vanskelige ting som mange av oss vet skjer iblant oss...? Det tok lang tid før jeg selv turte ... men nå har åpenheten i alle fall bidratt til at vi i bibelgruppa snakker sammen og deler våre historier. Det bygger fellesskap, skaper bevissthet og håp, og engasjement. Vi brukte lang tid på Tamars historie i bibelgruppa. Til slutt ble spørsmålet om hva vi kan gjøre så engasjerende at det førte til at vi ville være med å arrangere kampanjen sammen med det teologiske fakultetet på universitetet der flere av oss går.

### **Sammen i kampen!**

For oss var kampanjen livsviktig på flere måter. Den tar på alvor HIV-epidemien vi alle vet at eksisterer som resultat av blant annet kjønnsbasert vold her hvor vi lever, og den setter ord på en kamp vi ikke lenger vil kjempe alene. Den taler sant og tar på alvor vår egen situasjon, enten om vi selv har erfart vold, lever med HIV, eller vi har sympati med dem som gjør det. Kampanjen bryter stillheten rundt et vanskelig tema, og den tør å utfordre andre til også å bryte stillheten. Vi kjemper ikke kampen mot HIV og AIDS, kjønnsbasert vold og undertrykkelse alene; sammen er vi ! Inspirasjon til å se dette og til å tørre å handle på det fant vi i Bibelen! Bibelen er full av historier om helter og heltinner som kjemper viktige kamper. Den vitner om en Gud som kjemper for de svake, de undertrykte og de som blir urettferdige behandlet og som tar dem på alvor. Vi vil være med å kjempe kampen – sammen!

Vil du også ta utfordringen?! Det er sikkert nok av saker som er aktuelle der du lever, og i Bibelen er det nok av historier som kan inspirere og guide deg i den kampen. Gud er i alle fall på din side og vil kjempe med deg!

Opgaver:

1. Ha en samtale om hvem som kan være "de svake og undertrykte" der du bor?
  - På hvilken måte blir disse urettferdig behandlet?
  - Vet du om det gjøres noe i forhold til urettferdigheten de møter?
  - Hvordan kan du og jeg bidra til å gjøre noe med denne urettferdigheten? Er det måter du kan engasjere deg på? I tilfelle hvordan?
  
2. Hva skal til for at du vil engasjere deg i arbeid mot urettferdighet?
  - Har du selv blitt urettferdig behandlet?
  - Kjenner du noen, eller har du sett/hørt om noen som har blitt urettferdig behandlet?
  - Har vi en plikt i å engasjere oss i arbeid mot urettferdighet? Hvorfor/hvorfor ikke?

Følgende bibeltekster kan benyttes i samtale om tema urettferdighet eller sammen med spørsmålene over:

- Amos 5, 23-24
- Salme 113
- Lukas 10, 25-37

3. Denne oppgaven er en kortversjon av hvordan Kontekstuell bibellesning som metode kan benyttes, i dette tilfellet – teksten om Tamar som det refereres til i Zolekas blogg. Teksten tar opp et vanskelig og kanskje ømtålig tema for mange, så det er viktig at en kjenner gruppen en skal jobbe med. Som leder av bibelstudien bør en forholde seg mer som en veileder slik at deltakerne får snakke åpent og delta aktivt i samtalen. Les teksten om Tamar, 2. Sam 13, 1-21, høyt sammen i grupper, og samtale rundt følgende punkter:
  - Hvem er hovedpersonene i teksten og hva vet vi om disse?
  - Hvilken rolle spiller mennene i teksten i voldtekten av Tamar?
  - Hvordan håndterer Tamar situasjonen? Hva sier hun og hva gjør hun?
  - På hvilken måte er Tamars historie relevant for oss i dag?
    - i. Kjenner du – eller har du hørt om noen som er i lignende situasjon som Tamar idag?
    - ii. Finnes "Tamar" i dine miljøer?
    - iii. Vet du hva slags tilbud som evt tilbys for kvinner i Tamars situasjon der du bor?  
(Som veileder er det lurt å undersøke på forhånd hvilke tilbud som evt finnes på stedet der du jobber.)
    - iv. Hva kan du og jeg gjøre for kvinner i Tamars situasjon?

Marit Breen, studieadministrasjonen Misjonshøgskolen (nå misjonær for Det norske misjonsselskap i Etiopia)

Marit.Breen@nms.no